

Najaarsweekend Terschelling,

voor de vogeltrek waren we te vroeg

Guido Band, Paul Keuning & Pieter Bogaers

Een mistig begin op dag één

Op vrijdag 29 september vertrokken de meeste deelnemers aan het Terschellingweekend vanuit een nog donker en nat Gooi om de boot van 09.45 uur vanuit Harlingen te kunnen nemen. Rondom de boot hing een dichte mist, maar dat weerhield velen er niet van om alvast te beginnen met vogelen en om de andere excursiegangers aan dek op te zoeken. Het zicht bleef beperkt tot de rand van de vaargeul, waar vaak al wat wadlopers, eiders en meeuwen te onderscheiden waren.

Aan boord, maar ook in de dagen die erop volgden wisselden smartphonegebruikers uit wat hun favoriete apps te zeggen hadden over de verwachte mist, wind en regen. Uiteindelijk bleek het weer het hele weekend onvoorspelbaar. Buienradar had het soms tien minuten van tevoren nog mis. We moesten ons dus vooral niet door deze voorspellingen laten leiden; het weer was uiteindelijk zeker niet onaardig.

Tegenover de haven van West-Terschelling werd de bagage afgegeven en kon een bestelde fiets worden afgehaald. Zo kon meteen gestart worden met 'fiets-vogelen'. Drie groepen van ongeveer 15 deelnemers volgden elk hun eigen route: het eiland biedt immers volop mogelijkheden. De groep onder leiding van Peter en Guido koos ervoor eerst maar eens in de haven en het dorp rond te kijken. Daarmee konden de deelnemers weer even oefenen met de details van de

Ondergaande zon

Paul Keuning

steltlopers waar we in het Gooi te weinig mee te maken hebben; de drieteentjes, de bontjes en de steenlopers. Voor de liefhebbers waren er soms nog wat uitdagender soorten zoals de oeverpieper, en voor alle deelnemers van Wouters cursus: de juveniele meeuwen. Onderweg werden alle soorten al ingevoerd op (terschelling.)waarneming.nl.

Beetje bij beetje schoven we langs de waddendijk naar het oosten. Tijdens een lunchpauze ontdekten we in de Terschellinger Polder een slechtvalk die op z'n gemak een prooi aan het plukken was. Dit was aanleiding om een omweg door de polders te maken, maar het wad trok ons uiteindelijk toch het meest. Kort nadat we bij een prachtig droogvallend stuk met veel lepelaars en een variëteit aan steltlopers waren aangekomen begon het helaas te regenen en waren we genoodzaakt uit te wijken naar de warme chocolademelk in Midsland, net als de groep van Wouter en Han.

Toen de regen voorbij was moesten we alweer koers zetten naar West-Terschelling om de kamers in gebruik te nemen en op tijd klaar te staan voor het diner. Het prachtig gelegen Stayokay hostel bood uitzicht over West-Terschelling met z'n Brandaris, en een spiegelglad wad, want er stond hoegenaamd geen wind. Omdat er nog wat tijd over was voor het eten beproefden enkelen van ons hun geluk op de hoger gelegen bosrijke duinen: wellicht was er ook nog wat vogeltrek waar te nemen. Anders dan je eind september op de wadden zou

verwachten was er helemaal niets te horen. En dus werd de eerste avond binnen doorgebracht achter het poolbiljart en het plaatselijke biertje, een Schoemrakker.

Uw verslaggever van dag één was Guido Band

Neem rustig de tijd op dag twee

Op deze laatste dag van september fietsten we met weinig wind en een gemiddelde temperatuur van 17 ° Celsius met wat wolkenvelden in wandeltempo over de waddendijk richting Oosterend. Lekker zonder jas, die had ik niet bij me, want het zou droog blijven. Later werd het loden wolkenpakket wel heel donkergrijs en was het toch nodig om een helgeel, geleend regenpak aan te doen. Als een gele vogelverschrikker vervolgde ik mijn weg. De waddenkust is bij hoog water de plek om alle steltlopers, ruiters en op de vloedlijn scharrelende strand- en oeverlopers te zien. Maar ja, ons groepje Gooise vogelaars ziet al die opgebleekte, witbuikige langsnavigels zeker niet dagelijks. Lastig voor ons, bos- en parkbewoners, om dat dan allemaal uit elkaar te houden. Zeker in de herfst, wanneer de vogels in eclipskleed zijn, wordt dit nog moeilijker. Fijn dat je nu een dag lang de tijd hebt om de verschillen rustig in je op te nemen. Details als kleur van snavel of poten en vooral gedrag, geven dan de doorslag om te zien of het om een kanoet of een drieteenstrandloper gaat. Wat zijn ze mooi als je ze met de telescoop dichtbij haalt, de rosse en de gewone grutto. Wanneer ik me weer eens vergist heb

met de zwarte en de groenpootruiter, helpen onze excursieleiders Poul Hulzink en Huub Casander, me weer uit de droom. Vogels kijken is voor mij een goede oefening in het oefenen van geduld.

Het wemelt hier van de kleine vogeltjes

Langs een modderpaadje voorbij Oosterend, op de grens tussen polders en de duinen, staan veel bomen en struiken, die allemaal vol zitten met 'klein grut' zoals staart-, kool- en pimpelmezen. Op het hekje zien we gekraagde roodstaart en roodborsttapuit. In de paardenwei fladderen tientallen kneutjes, putters, groenlingen en vinken. Met zoveel vogels vergeet je bijna te eten. Gauw even een hap naar binnen werken; de groep fietste al weer verder. Waar naar toe, dat beslisten de excursieleiders. Ik had wel iets opgevangen over het spuigemaal aan de waddenkust, dus als een gek daar naartoe gefietst, maar hier mijn groep niet aangetroffen. Fijn dat ik toen wel met de groep van Peter en Guido mee kon fietsen.

Opvallend

Prachtig was die tapuit, die op een paar meter afstand bleef poseren op de basaltblokken van de dijk. Tegen mijn verwachting in zwommen smienten en krakeenden gewoon in de Waddenzee. Ook waren er meer rotganzen dan ik had verwacht. Voor mij was trouwens het verschil tussen zwart- en witbuikrotganzen toch al nieuw, al staan ze wel in de ANWB-gids! De witbuiken komen niet uit Rusland, maar van Spitsbergen en Groenland, maar hier

zagen we alleen maar de gewone. Weer wat geleerd vandaag. En wat lag de Brandaris er 's avonds na het eten mooi bij tijdens een prachtige zonsondergang. Bijna de hele groep Gooise vogelaars stond vanaf het duin bij het Stayokay hostel plaatjes te schieten van dit tafereel. Dag twee opgetekend door Paul Keuning

Waar zijn de vogels gebleven?

(ingekort verslag van de zondag)
Opgewekt - na een goed ontbijt in het Stayokay hostel - vertrok de groep. Het was de bedoeling eerst nog eens de waddenkust te bekijken, waar we, gezien de ervaringen in de twee eerdere dagen, nog het nodige konden verwachten.

Steltlopers en eenden zouden ons niet teleurstellen. Meer landinwaarts viel het op de eerdere twee dagen wat tegen. De vogeltrek was nog niet zo zichtbaar. De score van alle drie de groepen lag op, of gemiddeld, op zo'n zeventig soorten over de eerste twee dagen, en dat was volgens de kenners aan de lage kant. Zou het vandaag beter gaan?

Er stond een stevige wind uit het zuidoosten, later oplopend tot windkracht 5, heel wat anders dan de avond daarvoor. We hadden er allemaal zin in, gewapend met onze huurfietsen. Bij het hotel zagen we de 'gewone' soorten. Vogels, die we de vorige dagen ook al hadden genoteerd, maar na het opstellen van de telescopen begon het echte werk en konden we de details zien van de goudplevier, wulp, rosse grutto, en steenlopers. Ook de bergeend, smient, kraakeend, kuifeend, eider, tureluur, stormmeeuw, graspieper en heggemus konden we aan onze lijst toevoegen.

Gewone soorten en de Leppelbek

De rit werd voortgezet. Onze tweede stop: we noteerden de lepelaar, Leppelbek in het Fries. Het aardige was dat Femmy ons daarop attendeerde: "Let op, weet je wat een lepelaar is in het Fries?" Nog leuker was dat er vervolgens zo'n dertig lepelaars in

Het gezelschap

Paul Keuning

formatie voor de zon langs vlogen. "Mooier zal het vandaag wat de lepelaars betreft niet worden", aldus Wouter. Wouter wees ons nog op de drieteenstrandlopers, die in Friesland moddersnip genoemd worden. Opvallend was dat er bij Midsland nog zoveel boerenzwaluwen rondvlogen! Gerard van Haaff had zijn ogen niet in zijn zak. Hij zag in het aanpalende bos: goudhaan (Fr. Goudtúfke); pimpelmees (Fr. blauwmieske); Gerard zag ook nog de boomkruiper, de winterkoning, de witte kwikstaart en de vink. Vervolgens naar de duinen bij Noordsvaarder, een hele rit. We zagen onderweg een sperwer die in gevecht was met een kraai, die wel tien centimeter groter was dan hijzelf! Han legde het vliegbeeld uit: "Een sperwer fladdert en zakt weg, en fladdert weer omhoog".

Tot slot

Blijft staan de vraag waarom er relatief weinig soorten zijn gesignaleerd. In het NRC Handelsblad van maandag 2 oktober 2017 werd gesproken over "het slechte, regenachtige weer", als reden waarom bij de landelijke teldag zo weinig vogels waren gezien. Een betere verklaring is m.i. te vinden in dezelfde krant, de editie van zaterdag 30 september 2017, artikel "Ik denk als een vogel". Tekst Rinskje Koelewijn, interview met Ben Koks. De essentie van dit artikel is dat wie de natuur en de diversiteit wil beschermen en behouden, ecologisch moet denken en handelen en niet alleen maar economisch.

Nu terug naar Terschelling. Wie maar

even over de zeedijk heen de andere kant opkijkt naar de graslanden, ziet inclusief de begroeiing op de dijken niets anders dan cultuurgrasland, Engels raaigras, alleen gericht op exploitatie, grasland waar geen vogel wil zitten, met uitzondering van goudplevieren, die in elkaars bescherming daar enige tijd durven te verblijven. De kleine landschapselementen zijn wel in trek bij de vogels, ook op Terschelling. In de elzensingels, paardenweitjes, en de rommelige kampjes zagen we op de twee eerdere dagen van de excursie de keep, de putter, de vink, de roodborst en de gekraagde roodstaart. Ter afronding. Alle deelnemers van de groep waren heel tevreden over de inzet van de leiding, de samenstelling van de groep, de verzorging in het hotel, de prima organisatie door Margreet Bijpost van de Vogelwerkgroep, de prima fietsen van de firma Zeelen en het landschap. En de wind, ja de wind en de regen, dat hoort er helemaal bij. Pieter Bogaers, bioloog, rapporteur van deze slotdag. Bovengenoemde Friese namen zijn ontleend aan 'De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis' van Henk Blok en Herman ter Stege; Het uitgebreidere verslag met de hele lijst is te verkrijgen bij de redactie, of op te vragen bij Pieter, e-mail adres: bogaers.bussum@planet.nl